

Κυριακή Λουκά Ευαγγελιστού

18/10/2026

Ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΑΙ ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΗΣ ΛΟΥΚΑΣ

Ο θεολόγος του Χριστού, του ελέους και της θεραπείας του ανθρώπου

Η μνήμη του Αγίου Αποστόλου και Ευαγγελιστού Λουκά δεν αποτελεί απλώς μία ευκαιρία να αναφερθούμε σε έναν συνεργό του Αποστόλου Παύλου ή στον συγγραφέα ενός από το τετράμορφο Ευαγγέλιο¹. Η μορφή του Λουκά μάς εισάγει σε μία ολόκληρη θεολογική θεώρηση του μυστηρίου του Χριστού και της σωτηρίας του ανθρώπου. Τα ευαγγελικά του αναγνώσματα και το βιβλίο, “Πράξεων των Αποστόλων” αποτελούν μία ενιαία μαρτυρία για το πώς ο Θεός εισέρχεται στην ανθρώπινη ιστορία, προσλαμβάνει ολόκληρη την ανθρώπινη φύση χωρίς την αμαρτία στο πρόσωπο του Υιού Του και, διά του Αγίου Πνεύματος, συνεχίζει το σωτηριώδες έργο Του μέσα στην Εκκλησία².

Ο ίδιος ο Απόστολος Παύλος μάς παραδίδει μία σύντομη αλλά εξαιρετικά σημαντική μαρτυρία για το πρόσωπο του Λουκά: «Λουκᾶς ὁ ἰατρός ὁ ἀγαπητός³». Οι τρεις αυτές φράσεις μπορούν να γίνουν το κλειδί για να κατανοήσουμε τη ζωή του Αγίου: **ιατρός, συνεργός, πιστός**. Ο Λουκάς ήταν ιατρός. Η παράδοση της αρχαίας Εκκλησίας, όπως την καταγράφει ο Ευσέβιος Καισαρείας, τον γνωρίζει ως ιατρό και συνεργό του Παύλου⁴. Ο Ειρηναίος Λυώνος, ήδη κατά τον 2ο αιώνα, τον συνδέει στενά με τον Απόστολο Παύλο και μαρτυρεί τη συγγραφή του Ευαγγελίου από τον Λουκά⁵. Η ιστορική αυτή μαρτυρία είναι ιδιαίτερα σημαντική, διότι δείχνει ότι ο Λουκάς βρίσκεται μέσα στην ζωντανή συνέχεια της αποστολικής παραδόσεως και όχι έξω από αυτήν.

Η ιδιότητα όμως του ιατρού αποκτά μέσα στο Ευαγγέλιό του ένα βαθύτερο θεολογικό νόημα. Ο Λουκάς γνωρίζει τον άνθρωπο ως ασθενή, γνωρίζει το ανθρώπινο σώμα, τη φθορά και τον πόνο. Έτσι, μέσα από την εμπειρία αυτή μπορεί να αναδείξει με ιδιαίτερη ευαισθησία τον Χριστό ως τον αληθινό Ιατρό της ψυχής και του σώματος του ανθρώπου. Ο ίδιος, ο Κύριος, λέγει: «οὐ χρειαν ἔχουσιν οἱ ἰσχύοντες ἰατροῦ, ἀλλ’ οἱ κακῶς ἔχοντες οὐκ ἐλήλυθα καλέσαι δικαίους, ἀλλ’ ἁμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν. Εἰδὼ ἀποκαλύπτεται ὁ πυρήνας της σωτηριολογίας του Λουκά. Ο Χριστός δεν ήλθε απλώς να διδάξει τον άνθρωπο. Δεν ήλθε μόνο να του δώσει έναν ηθικό κώδικα. Ηλθε να θεραπεύσει τον άνθρωπο. Η αμαρτία δεν παρουσιάζεται απλώς ως παράβαση ενός νόμου είναι τραυματισμός της σχέσεως, του ανθρώπου με τον Θεό,

¹ PG 7, 885-886

² Βλ. Ι. Καραβιδούλου, *Εισαγωγή στην Καινή Διαθήκη*, Θεσσαλονίκη 1991, σελ. 155.

³ Κολ. 4,14.

⁴ Ευσέβιου Καισαρείας, *Εκκλησιαστική Ιστορία Γ'*, 4, 7-8.

⁵ *Κατά Αίρέσεων Γ'*, 1,1· *Γ'*, 14,1.

διάσπαση της κοινωνίας, απομάκρυνση από την πηγή της ζωής. Γι' αυτό ο Χριστός παρουσιάζεται στο Ευαγγέλιο του Λουκά να πλησιάζει συνεχώς τον πληγωμένο άνθρωπο. Προσεγγίζει το λεπρό, τον τυφλό, τον παραλυτικό, τον τελώνη, την αμαρτωλή γυναίκα, τον Ζακχαίο, ακόμη και το ληστή πάνω στον Σταυρό. Ο Χριστός δεν φοβάται να αγγίζει εκεί όπου υπάρχει ανθρώπινη πληγή. Αυτό φαίνεται ξεκάθαρα στην παραβολή του Καλού Σαμαρείτη⁶. Ο άνθρωπος βρίσκεται γυμνός και μισοπεθαμένος στην άκρη του δρόμου. Ο ιερέας και ο Λευίτης τον βλέπουν αλλά τον προσπερνούν. Ο Σαμαρείτης όμως «ιδὼν αὐτὸν ἐσπλαγχνίσθη». Επομένως, δεν αρκείται στη θέα του πόνου. Πλησιάζει, αγγίζει τις πληγές, τις θεραπεύει και αναλαμβάνει την ευθύνη για το τέλειο δημιούργημα της κτίσεως.

Η πατερική παράδοση παρατήρησε σε αυτή την εικόνα μία βαθύτερη αποκάλυψη του μυστηρίου της σωτηρίας. Ο άνθρωπος είναι τραυματισμένος από την αμαρτία, και ο Χριστός είναι εκείνος που κατέρχεται προς την ανθρώπινη κατάσταση για να θεραπεύσει το τραύμα. Η θεραπεία δεν πραγματοποιείται από απόσταση, αλλά ο Χριστός προσλαμβάνει την ανθρώπινη φύση. Η ενανθρώπιση είναι η μεγάλη κάθοδος του Θεού προς τον άνθρωπο.

Σ' αυτό το σημείο βρίσκεται και η βαθύτερη σύνδεση του Λουκά με το μυστήριο της Ενανθρωπήσεως. Ο Ευαγγελιστής είναι εκείνος που μας παραδίδει με ιδιαίτερη πληρότητα τον Ευαγγελισμό της Θεοτόκου. Ο Άγγελος αναγγέλλει το μυστήριο και η Παναγία απαντά: «ιδού ἡ Κυρίου δούλη γένοιτό μοι κατὰ τὸ ῥῆμά σου⁷». Με αυτή τη φράση εισερχόμαστε στο κέντρο της χριστιανικής θεολογίας και στο θείο σχέδιο περί σωτηρίας του ανθρώπινου γένους. Ο Υιός και Λόγος του Θεού γίνεται άνθρωπος. Ο άκτιστος Θεός εισέρχεται στην κτιστή πραγματικότητα χωρίς να παύει να είναι Θεός. Ο αιώνιος εισέρχεται στο χρόνο. Ο Θεός προσλαμβάνει την ανθρώπινη φύση, ώστε ο άνθρωπος να θεραπευθεί και να γίνει κοινωνός της θείας ζωής. Γι' αυτό άλλωστε η σωτηρία στην Ορθόδοξη Εκκλησία δεν μπορεί να περιορισθεί σε μία νομική έννοια απαλλαγής από την ενοχή. Είναι **θεραπεία και ανακαίνιση της ανθρώπινης υπάρξεως**. Ο Χριστός προσλαμβάνει τον άνθρωπο για να τον επαναφέρει στην κοινωνία με τον Θεό. Η ανθρώπινη φύση, που έχει τραυματισθεί από την αμαρτία, εισέρχεται διά του Χριστού σε μία νέα δυνατότητα ζωής. Αυτή ακριβώς η θεολογία εξηγεί, γιατί το Ευαγγέλιο του Λουκά είναι τόσο έντονα Ευαγγέλιο του ελέους. Η σωτηρία αρχίζει με την επιστροφή του ανθρώπου, αλλά η επάνοδος συναντά την προϋπάρχουσα αγάπη του Πατέρα. Ο Θεός δεν περιμένει τον άνθρωπο για να τον καταδικάσει. Τον περιμένει για να τον αποκαταστήσει κάνοντάς τον και πάλι μέτοχο της Βασιλείας Του. Η κορύφωση αυτής της θεολογίας βρίσκεται στον Σταυρό. Ένας άνθρωπος, ο οποίος μέχρι την τελευταία στιγμή της ζωής του υπήρξε ληστής,

⁶ Λουκ. 10, 25-37.

⁷ Λουκ. 1,38.

στρέφεται προς τον Χριστό και λέγει: «μνήσθητί μου, Κύριε, ὅταν ἔλθῃς ἐν τῇ βασιλείᾳ σου». Και ο Χριστός του απαντά: «σήμερον μετ' ἐμοῦ ἔσῃ ἐν τῷ παραδείσῳ⁸».

Ο Απόστολος και ευαγγελιστής Λουκάς θέλει να μας δείξει ότι, η χάρη του Θεού είναι ισχυρότερη από το παρελθόν του ανθρώπου. Η μετάνοια δεν είναι απλώς μία ψυχολογική μεταμέλεια. Είναι επιστροφή στην κοινωνία με τον Θεό. Και εδώ βρίσκεται η μεγάλη διαφορά ανάμεσα στη χριστιανική και σε μία απλώς ηθικιστική αντίληψη της σωτηρίας. Η Εκκλησία δεν λέγει στον άνθρωπο: «Γίνε πρώτα τέλειος και μετά έλα στον Θεό». Λέγει: «Έλα στον Χριστό, και μέσω της κοινωνίας μαζί Του άρχισε τη θεραπεία και την ανακαίνισή σου».

Αυτό το έργο της θεραπείας συνεχίζεται στην Εκκλησία διά του Αγίου Πνεύματος. Και εδώ το Ευαγγέλιο του Λουκά συνδέεται οργανικά με τις Πράξεις των Αποστόλων. Στο τέλος του Ευαγγελίου ο Χριστός υπόσχεται στους μαθητές Του τη δύναμη του Θεού-Πατέρα. Στις Πράξεις αυτή η υπόσχεση πραγματοποιείται: «*Ἀλλὰ λήμψεσθε δύναμιν ἐπελθόντος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐφ' ὑμᾶς, καὶ ἔσεσθέ μου μάρτυρες*»⁹. Επομένως, τα δύο έργα του Λουκά αποτελούν μία ενότητα: το Ευαγγέλιο παρουσιάζει το έργο του Χριστού και οι Πράξεις παρουσιάζουν τη συνέχιση αυτού του έργου, μέσα στην Εκκλησία, διά της ενεργείας του Αγίου Πνεύματος.

Εν κατακλείδι, η εορτή του Αγίου Λουκά δεν είναι μόνο μνήμη ενός μεγάλου προσώπου της αρχαίας Εκκλησίας. Είναι πρόσκληση να αναρωτηθούμε, τι κάνουμε εμείς με τα χαρίσματα που μας έδωσε ο Θεός. Η γνώση μας γίνεται διακονία; Η επιστήμη μας γίνεται προσφορά; Η πίστη μας γίνεται αγάπη; Η θεολογία μας γίνεται ζωή; Η παρουσία μας γίνεται παρηγοριά για τον πονεμένο; Μπορούμε, όταν κάποιος δοκιμάζεται, να είμαστε “μετ' αὐτοῦ”;

Δεν πρέπει να κρατήσουμε τα χαρίσματα του Θεού για τον εαυτό μας. Πρέπει να τα προσφέρουμε. Να γίνουμε συνεργοί του Ευαγγελίου. Και πάνω απ' όλα, να οδηγήσουμε τον άνθρωπο στο Χριστό, διότι Εκείνος είναι ο αληθινός Ιατρός των ψυχών και των σωμάτων. Ο Λουκάς μάς παραδίδει τελικά μία μεγάλη θεολογική αλήθεια: **ο άνθρωπος είναι πληγωμένος, αλλά δεν είναι εγκαταλελειμμένος**. Ο Θεός τον αναζητεί. Ο Χριστός τον προσλαμβάνει, το Άγιο Πνεύμα τον ανακαινίζει, η Εκκλησία τον θεραπεύει μέσα από τη μυστηριακή ζωή, η μετάνοια τον επιστρέφει στην κοινωνία με τον Πατέρα και η Ανάσταση του Χριστού ανοίγει μπροστά του το δρόμο της αιωνίου ζωής.

Ας πρεσβεύει, λοιπόν, ο Άγιος Απόστολος και Ευαγγελιστής Λουκάς, ο «*ιατρός ὁ ἀγαπητός*», ώστε ο Χριστός να θεραπεύσει τις πληγές της ψυχής μας, να μας χαρίσει πνεύμα μετανοίας και ελέους, να μας κάνει κοινωνούς της Εκκλησίας και πιστούς συνεργούς του Ευαγγελίου Του.

Αρχιμ. Τίτος Γιαννούλης

⁸ Λουκ. 23,42-43.

⁹ Πράξ. 1,8.